azért is, mert könyvtáramat mai összeállításában joggal műhelyfelszerelésnek, munkakönyvtárnak nevezhetem, ahol semmi sem foglalja el feleslegesen a megszokott helyét. Joggal, mondom, mert lássa akárki: bármely téma foglalkoztat, akár lexikoni, akár még meglévő folyóirataink számára eszkábálok össze valamit, mindig egész sor innen-onnan előhúzott könyv tornyosul az íróasztalomon (télen a kisszobába húzódva egy ágyam elé nyitott kerti asztalkán). Még ha szórakozásból olvasok is, akkor is ugranak-cserélődnek ujjaim közt az összehasonlításra való, szimultánul forgatott munkák, térképek, szótárak, mert csak lassan, sohasem felületes „beleolvasással", hanem szóról szóra, mondatról mondatra hatoló értelmi beszívással tudom valóban gondolati gyönyörködéssé varázsolni a nyomtatások jelképrendszerét.

Szórakoztató olvasmányok? Szégyen ide, szégyen oda, öregkoromra döbbenek rá, hogy rettenetes ön-agyonfoglalkoztatásaim időpergésében számos könyvem olvasatlan maradt. Lexikoni címszavak anyagkeresése közben fedeztem fel magamnak Ligeti Ernő egy nálam szunnyadó, elfelejtett balkáni regényét, s nemrég betegágyi pihengetés közben hol Romain Rolland *Colas mestere*, hol egykori barátom, Kováts Jóska kórtermi szociográfiája — saját szavaival „a szenvedés esztétikája" — ragadott magával. Vagy talán csak újraolvasásról volna szó? Lehetséges volna, hogy amit régen befogadtam, az eltörlődött már bennem?

Mindenesetre egyetlen módszerem van az öregkori elidegenedés, a remetebezárkózás ellen: olvasom szeretett könyvtáramat. A szinte zártat, a múzeumi magánvalót, hiszen könyv ide már se ki, se be. Bizony, lefogyatkoztam a régi magaméra.

KURDI FEHÉR JÁNOS

A festészet újjászületése a valósággal

Léteznek valóságok,
melyek az élettől egyértelműen különböznek.
Itt a megszólalás leleményes átváltozása, egy
kiáltást elfedő tett az,
mely nélkülözi
létünk szabályrendszerét. Kint
vizsgálatok történnek; az idő és a tér
viszonyrendszerében arról beszélnek, bizonyos
események megtörténhetnek, csak nem érzékelhetőek.
Sok minden rajtunk kívül esik meg.
Egy másik megszólalás az —
kilesem a tőlem befolyásolhatatlant —
felemelem az ujjam és intek az Alfa Kentaurnak,
„ki" mintegy négy fényévnyire rohan tőlem.

Lukianosz ír egy festőről,
ki a legkiválóbb volt, és egy
alkalommal olyan képet állított ki,
mely művészetével
meglepte a nézőket, akik felkiáltottak
a gyönyörűségtől a képen kicsinyeit szoptató
nősténykentaur láttán. A művész azonban felháborodott:
„Témám újdonsága
homályba borítja a kidolgozás pontosságát."
Lukianosz a rendezőkészségben és a vonalvezetésben
látta a festészet értelmét.

Látom magam a vízben:
közöttünk egy ablak, mely
biztosítja pontos vonalvezetésem;
kint tevékenykedem és vizsgálatokat folytatok
egy látványról, egy beszédmódról: rámnéz,
aki az ént gondolja.

Ennél tovább nem jutottam —
jelentette ki a kutató. „Testünk teljes
felületével kapcsolatban áll a galaxisokkal és
rajtuk keresztül a múlt eseményeivel.
A bennünk lévő anyagokat
évszázadokkal ezelőtt történt események befolyásolják."
Ujját felemelte:
háta mögött buja növényzet és egy
kimagasló őrhely jelent meg. „Ha Hellászban
születtem volna, vagy a jövőben egy gyarmatosított
bolygón, létemen mindez mit befolyásolna?"

Lukianosz története
elhallgatja egy fiatal görög férfi esetét,
ki felbuzdulva a „kicsinyeit szoptató anya" látványán,
életét a régitől
egyértelműen különböző valóságban látta meg.
A festményt,
melyen a nősténykentaur buja pázsiton fekszik,
Sulla, a római hadvezér magával vitte Itáliába,
ám a rablott kincseket szállító hajó a
Malea-hegyfoknál a tengerbe veszett.
A görög férfi
őrhelyet épített a nyílt vízen, ahonnan,
mint a képen ábrázolt kentaur,
nyugalmat biztosítón hajolt övéi fölé.

Képeket teregetek ki,
és feljegyzéseket tanulmányozok,
összehasonlítom és megkülönböztetem a
földeket és a tengereket.

Egy tőlem különböző
távoli ritmus fejezi ki a
hagyomány felfokozott pillanatát.
Egy nyílt dimenzió,
hol a tényekből tárgyak és azokból fogalmak
következnek, a lehetséges kombinatorikája ez,
egy gyarmatosított hely elhagyhatatlansága.

Ebben az irdatlan távolságban
magunknak sem jut hely — kiáltották a nézők.
„Gyerünk Lukianosz, takarjuk le a képet, mert
úgy látom, ezek művészetemben csak az anyagot
dicsérik, helyet viszont nem hagynak neki, és
nem sok figyelmet fordítanak a nősténykentaur
idegen lény által kiváltott szerelmére,
az én változásaira."
„Ki kinek álljon szolgálatába?"
kiáltotta a fiatal görög férfi és
lakhatóvá tette őrhelyét.

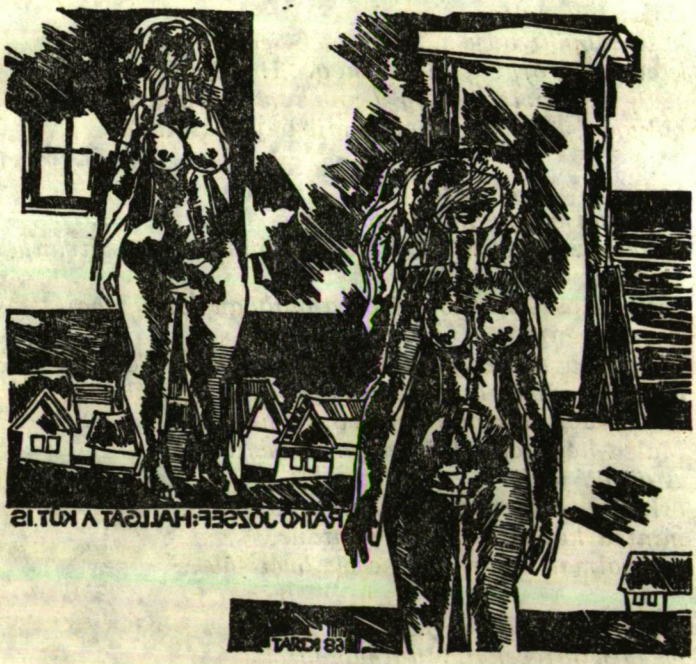

TARDI SÁNDOR ILLUSZTRÁCIÓJA